

# Sen o továrně na traktory se rozplynul

Dnes se tam opravují nové škodovky. Před 80 lety však v Kosmonosech vyráběli slavné traktory Svoboda, které stále jezdí po polích.

Pavel Svačina  
redaktor MF DNES

**KOSMONOSY** Přišel domů a povídá manželce: „Mařenko, pytel brambor máme, mouku máš také, nějak přežijeme.“ A usmál se. Jako by se mu před chvílí ani nezhroutil celý pracovní svět a velký sen.

Je pár měsíců po druhé světové válce a Václav Svoboda právě přišel o svoji továrnu v Kosmonosech na Mladoboleslavsku. Vyhodili jej z ní komunisté, kteří podnik, jenž měl před sebou velkou budoucnost, prakticky obsadili. Firma pod vedením lidu dlouho nepřežila.

Dnes dost možná nemusela být Mladá Boleslav jen městem automobilů, ale také městem traktorů právě díky Václavu Svobodovi. Začal je vyrábět přesně před 80 lety v továr-

ně, kde dnes sídlí servisní služby Škody. Záložní skladové plochy sahaly až k dnešnímu kruhovému objezdů u Průmyslové ulice.

Shodou okolností ve Škodě, tedy tehdejší továrně Laurin a Klement, začínal Svoboda coby zaměstnanec. Jeho neskutečná zručnost a schopnosti jej přivedly až k vlastní továrně s výrobou motorů a nakonec i traktorů. Součástí jeho motorů byly tak promyšlené a dokonalé, že se jeden čas dokonce stal sám dodavatelem Škodovky.

Snil však sestrojít motor do letadel. A také letadlo. Předběhli ho však bratři Wrightové, proto se rozhodl prototyp motoru prodat. „To se mu úspěšně povedlo, a když viděl, že byl o jeho motor zájem, naměřovalo ho to k podnikání v tomto oboru. Nejprve vyráběl elektromotory a příslušenství pro hospodáře. To vše se dalo použít i v začínajícím průmyslu,“ vypráví Svobodův vnuk Josef Petr.

S ohledem na průmyslovou krizi v 30. letech začal vyrábět i přístroje do domácností, například pračky, ždímačky, mandly a různé další stroje. Odbyt těchto zařízení měl pomoci továrně přežít krizi v průmyslu. Václav Svoboda měl i řadu patentů, například na robota do do-



**A pořád se točil** Josef Petr (na snímku) se projíždí na jednom z traktorů, které před na Mladoboleslavsku. Desítky strojů v Čechách stále jezdí. Zájemci je uvidí i na Sva-

mácnosti značky Kuli. Měl elektrický základ s motorem, k němuž se napasovaly různé komponenty. Mohl fungovat jako pračka, anebo dokonce i jako pila na dřevo. „Přes převody se přidělala oblouková pila a samo to řezalo. Když to ukažeme na fotografiích na našich výstavách, tak se lidé skutečně diví, na co všechno se dal použít. A to mluvíme o 30. letech, pár roků po první světové válce,“ říká Petr.

## Traktor do každé vesnice

Nakonec dospěl k výrobě traktorů, které se staly nečekaným prodejním trhákem i přes počáteční nedů-

věru rolníků. „Nikdo nečekal, že jeho traktory budou mít tak velký úspěch,“ vypráví Petr, který je také předsedou Svoboda Traktor Klubu. „Překvapilo mě, že dědův traktor byl snad v každé vesnici v Česku, že jej využíval skoro každý zemědělec,“ říká. Svoboda nejprve začínal právě s výrobou motorů, do traktorů se pustil až v roce 1935.

Nejprve to byly pětikoňové trojkolky a později přišel do výroby traktor se čtyřmi koly a výkonem deset koní. Postupně se výkon zvyšoval. Například byl vyvinut stroj s dvouválcovým motorem a výkonem 22 koní, který se vyráběl i za

druh se d válk ní tr ce z příje ná j zástr lili z prog Petr Vý na m měst ti se pu k ným